

nemalé lítosti. Theoretický návod ke skládání i zpěvu duchovních písní vložil Blahoslav do spisku, jež nazval „Musica“. [Vytištěn 1558, s přídávky 1569.] Byla to první česká kniha, podávající teorii hudby a zpěvu. Řadí se k vitemberské skupině takových učebnic; i tím se její autor hlásí k městu Melancthonovu. Napětí, v němž pracoval, dokumentuje pokus o literární soutěž, jež podnikl neznámý spisovatel; pod jménem francouzského hudebního skladatele Jeana Josquina de Prés vydal podobný spis pod tímž názvem „Musica“ [1561]. Anonym byl hledán v samotném B. Solínovi; snad jím byl jistý B. Jan Červenka. V následujících letech došlo ke shodě mezi Blahoslavem a Solínem, ale ani v ivančickém vydání kancionálu nebyla uskutečněna všechna přání seniorova, jenž bratrskému zpěvu posloužil ještě vydáním příručky „Evanjelia aneb Čtení svatá, která slovou pašije“ [1571] s užitím starých latinských recitačních melodií církevních. I tu navazuje na tradici B. Lukáše.

Roku 1566 byl v Ivančicích s touž péčí jako český kancionál vytištěn také nový *německý zpěvník bratrský* [„Kirchengeseng“] s věnováním císaři Maxmiliánovi, jemuž měl dotvrdit pravověrnost Bratří. Pracovali o něm zejména fulneckí kazatelé B. Michal Tham Starý [z. 1571] a B. Jan Jelecký [z. 1568], z mladších učený B. Petr Herbert, rodem z Fulneku, člen Úzké rady od r. 1567, zemřelý pak v Ivančicích r. 1571. Zpěvník přetiskovaný potom až do 17. století převzal z původního zpěvníčku Weissova 142 písně, z vydání Rohova dalších 32; písní či překladů Herbertových je tu 93, Thamových 28, Jeleckého 23. Na 90 písní je přeloženo z českých textů nebo z takových textů latinských, které byly již dříve převedeny do češtiny. Celkem čítají „Kirchengeseng“ 348 písní, k nimž se pojí jako druhý díl 108 evangelických písní německých, zejména Lutherových. Tento přírůbek i nadpis, v němž Bratří nejsou jmenováni, ukazuje na určení knihy nejen německým Bratřím v Čechách a na Moravě, nýbrž německé evangelické veřejnosti vůbec. Jí ostatně [an die reformierte Evangelische Kirche Deutscher Nation] je určena předmluva, srdečně připomínající úzké vztahy české a německé reformace.

Obzvláštní péči a dlouhá léta práce věnoval Blahoslav no-

vému překladu *Nového Zákona* do češtiny, především s určením pro kazatele, jimiž byl o tuto práci snažně žádán. Předlohou mu byla řecko-latinská edice Mik. Barbiria [1559–1560]. Byl si vědom nedostatků Vulgáty, z níž se do té doby do národních jazyků a tak i do češtiny Písmo překládalo, a důležitosti přímého styku s originálem podle humanistické zásady ad fontes. Soudil také, že se mnohé řecké slovo vyjádří česky lépe než latinsky. Podle kritického průzkumu Jaroslava Konopáska se opíral především o latinský překlad Theodora Bezy — o příspěvek více k dokladům kalvínské orientace Jednoty. Za úkol si položil podat překlad věrný, výrazem důstojný, jak sluší na slovo Boží. Humanistické zálibě v ozdobném slově položil však úmyslně mez, aby vystihl prostotu novozákonní řečtiny. Ku překladu připojil marginální poznámky. O zásadách své práce promluvil v předmluvě určené kněžím český kázáním [není řečeno, že právě bratrským], a ve „Vadách kazatelů“ dovedl o své práci říci: „Nový Zákon — nechat se maličko pochlubím tím, v čem jsem dobrý díl věku svého strávil — s takovou velikou a pilnou prací, jakž nejvlastněji na ten čas býti mohlo, do češtiny jsem přeložil.“ Za života Blahoslavova vyšel jeho překlad dvakrát [1564 a 1568] v krásných tiscích ivančických. Výstižnost a jazyková čistota překladu se obecně uznává. V českých evangelických církvích se ho užívá podnes.

V souvislosti s touto prací zabýval se Blahoslav po dvacet let ve volných chvílích, jakoby jen kradmo vedle úkolů církevních a bohosloveckých, studii, které vlastně nepokládal za dosti vhodné pro služebníka evangelia a přece se k nim vracel se zvláštní láskou a s ujištěním o jejich užitečnosti. Byly to *mluvnické a filologické práce*, z nichž vzrostla „Grammatika česká“, dokončená v roce jeho smrti. Do 19. století zůstala v rukopise jako tolik jiných prací autora tak pilného. V první části je sestavena ve formě poznámek a doplňků ke kratší grammatice Blahoslavova přítele Beneše Optáta z Telče a Petra Gzela z Prahy. Druhou, větší část tvoří vlastní Blahoslavovo „Přidání některých věcí“, obsahující poznámky k rázu české řeči, pokyny pro překlad z latiny a stati jazykozpytně kritické i literárně historické. Řada českých, zvláště bratrských autorů prochází tu mistrnou kritikou

